

Crtež ugodni naroda slovinskih

Piše:
Branko Meštrić

Retorike ni poesije, nakićena ni napirlitana veza naći ne ćeš, nego jednu zgradu svrhu tvrdoga temelja od istine zidanu stinam naravnim iz duboki jama po nastojanju siromaha Mjelovana izkopani. Ako se naslađuješ u zgrađam narešenim, evo sam ti kamenje pripravio, pilaj ji, teši ji i kreši ji s tvojizim alatom, koga si stekao, ter načinjaj visoke, plemenite i gospodske palače. Ja ti dobrovoljno dopušćam i čestitu u tvomu rukodilu sreću nazivam.

Ovo putovanje u šumarsku povijest usmjeravam na godinu 1756. Vjerojatno će rijetki tek čitatelj u gornjim redcima prepoznati predgovor »Razgovora ugodnog naroda

slovinskoga« upravo iz te 1756., zaostroškog fratra i pučkog pjesnika **Andrije Kačića Miošića** (1704.-1760.), svakako najpopularniju hrvatsku pučku knjigu svih vremena. Doprla je začas u sve krajeve Hrvatske i ostala popularna više od jednog stoljeća, te odigrala ključnu ulogu u pobjedi novoštokavskoga narječja kao općehrvatskoga nacionalnoga izraza. Mnogi su je čitatelji držali narodnom pjesmaricom. Stihom narodne pjesme, desetercem, u njoj se priča i pjeva o povijesti naroda »slovinskoga« od najstarijih vremena do njegovih dana. Teško ćete u ovom djelu naći šuma, baš kao i u kraju njegovu, surom Biokovu. Za to treba ipak preskočiti skoro 150 godina te iz Mletaka, Milovanova glavnoga grada i kulturnog središta onoga doba, otići do Zagreba bijeloga. Tamo je 1892. iz tiskarskih strojeva čuvene naklade Kugli i Deutsch izašlo dvadesetosmo (!) latinično izdanje ove knjige, a na naslovnici – pravi pravcati **ŠUMAR!** *Slike risao Vaclav Anderle.* On je glavni junak ove priče.

Dobro, priznajem da sam poneke poznavatelje zavarao uvodom o fra Kačiću, jer Vaclav Anderle je u našim šumarskim krugovima poznat ponajprije kao ilustrator impresivnog putopisnog djela Dragutina Hirca (Hrvatsko primorje 1891.), Gorskog kotar (1898.), Lika i Plitvička jezera (1900.), kao i brojnih članaka u Viencu i Domu i svietu. Sva ta izdanja izdavalala je Knjižara Lav. Hartman, poslije Kugli i Deutsch, još poslije Mladost. A Vaclav Anderle je za boravka u Hrvatskoj očito bio njihov kućni ilustrator. No, sebično bi bilo ne spomenuti da... *S jeho tvorbou se muzeme setkat v krasne literature, v dilech narodopisnych a v pocetnych casopisech mysliveckych a lesnickych nejen ceskych, ale i chorvatskych a nemeckych. Na prelomu 19. a 20. stoleti patril k nejoblibenejsim ilustratorum zdejsich i zahranicnich mysliveckych casopisu.* Vaclav je ipak bio Čeh i ponajprije radio u Češkoj. U hrvatskom je šumarstvu djelovao samo nekoliko godina pred kraj devetnaestog stoljeća, od toga tri godine u Gorskom kotaru. I izgleda da je to bilo dovoljno da upije dovoljno inspiracija za cijeli niz veličajnih prikaza mjesta, šuma, biljaka i životinja, vjerodostojna prikaza šumarskog života i goranskog okružja.

Životna je priča Vaclava Anderlea bila zanimljiva. Sin nadšumara, koji je 1859. i doslovno radio u lovištu, očito umjetnik po vokaciji, upisao je Umjetničku akademiju u Beču, no život je htio drukčije. Poslije dva semestra umire mu

otac, ponestaje financija i eto ti našeg Vaclava – u šumi. Dostajalo je tri godine šumarske službe da zaradi dovoljno novca, pa ponovno put Beča – ali ovaj put ipak praktičnije, na čuvenu Visoku školu za kulturu tla, odakle 1882. izlazi kao mladi šumarski inženjer. Cijeli je život radio kao šumar, najprije u Češkoj, a potom u Hrvatskoj i Würtenbergu, po najljepšim šumama knezova Thurn-Taxisa. Životnu nesreću, koja ga je iz slikarskih ateljea izbacila u šumu, očito je znao iskoristiti, i uz svoj šumarski rad uvijek je nalazio vremena za risanje, pa su u njegovu bloku ostajale impresije između ostalih i hrvatskih krajeva, ljudi, prirode...

Nije Vaclav ostavio ni slikanje. Nisam siguran da je poslije završio Akademiju, mada to neki autori tvrde, no izvjesno je da je 1928., dakle skoro u svojoj sedamdesetoj imao pravu likovnu izložbu, a njegova platna i danas možete pronaći na slikarskim aukcijama. Vaclav Lev Anderle umro je u dubokoj starosti 1944. u svojoj domovini Češkoj, odnoseći sa sobom i prizore goranskih ljepota a vjerojatno i pokoji Kačićev stih čojstva i junaštva svih naroda slovinskih, jer za Kačića slavjanstvo nije bilo omeđeno njegovim dinarskim kamenom – sezalo je sve tamo do sjevernih mora. Pa i preko Češke.

Više podataka o Vaclavu Anderleu možete naći na: www.hrsume.hr/casopis/anderle.

